

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з педагогічної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 04 » 09 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

для студентів

спеціальності
освітньої програми
освітньо-кваліфікаційного рівня

231 Соціальна робота
Соціальна педагогіка
молодший спеціаліст

Київ – 2021

Розробник:

Прима Оксана Анатоліївна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Прима Оксана Анатоліївна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від 28 серпня 2021 р. № 1

Голова циклової комісії Альона ДОЦЕНКО

Робочу програму перевірено

 04 вересня 2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2 /60
Курс	4
Семестр	7
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
Аудиторні	28
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	28
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити студентів з теоретичними засадами педагогічної майстерності, сучасними технологіями формування готовності майбутнього соціального педагога до професійного вдосконалення й саморозвитку.

Основні завдання:

- розвивати в майбутніх соціальних педагогів уявлення про педагогічну діяльність, створювати умови для формування гуманної позиції, розуміння мети та завдань власної педагогічної діяльності;
- ознайомити з напрямками цілеспрямованого професійного творчого вдосконалення, широко використовуючи психологічний інструментарій та відповідні методи діагностики;
- формувати професійно-педагогічні уміння в майбутніх соціальних педагогів;
- навчити застосовувати отримані знання з педагогічної майстерності під час практичної діяльності;

- здатність виконувати посадові обов'язки соціального педагога;
- використовувати знання учнів, розвивати гнучкість та критичність їх мислення;
- стимулювати в учнів інтерес та творчість, активізувати потенційні можливості розвитку;
- формувати здатність до саморефлексії та самовдосконалення;
- використовувати сучасні шляхи професійного розвитку, підвищувати професійну культуру та педагогічну майстерність;
- реалізовувати технології творчої педагогічної діяльності;
- застосовувати професійну техніку та педагогічний артистизм;
- виховувати та сприяти інтелектуальному розвитку особистості тих хто навчається.

Дисципліна «Основи педагогічної майстерності» забезпечує оволодіння студентами загальними, фаховими та предметними **компетентностями**:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Загальні компетентності		
	Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики	Модуль 1: 1-3 Модуль 2: 4, 5
	Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці	Модуль 2: 5
	Здатність до адаптації в професійному середовищі та дії в нових ситуаціях	Модуль 1: 3
	Здатність здійснювати рефлексивні процеси, що сприяють розвитку й саморозвитку	Модуль 1: 2, 3
Фахові компетентності		
	Здатність упроваджувати сучасні навчальні технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід	Модуль 1: 1-3
	Здатність застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності	Модуль 2: 4, 5

Предметні компетентності		
	Здатність ефективного використання основних прийомів виховного впливу, елементів педагогічної взаємодії та мовлення	Модуль 1: 2, 3 Модуль 2: 4, 5
	Здатність розрізняти види конфліктів, які виникають в процесі спілкування, фази протікання конфліктів	Модуль 2: 5
	Здатність до моделювання педагогічних ситуацій та вирішення педагогічних задач	Модуль 1: 2
	Здатність проектування, організації та проведення ділових ігор, тренінгів	Модуль 1: 3
	Здатність виявляти, вивчати, узагальнювати в педагогічній практиці кращий досвід	Модуль 1: 1-3
	Здатність досконало володіти словом, технікою мовлення, голосом, педагогічним тактом	Модуль 2: 4, 5

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення курсу студенти **мають**:

- знати сутність поняття «педагогічна майстерність» та її складові елементи, різноманітні наукові підходи до вивчення явищ педагогічної майстерності;
- знати теоретичні основи процесу спілкування, засоби та види спілкування, стилі спілкування, його функції, рівні;
- вміти здійснювати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами на засадах етики професійного спілкування, мовленнєвого етикету;
- вміти створювати рівноправний і справедливий клімат в процесі комунікації, незалежно від соціально-культурного, економічного та іншого контексту;
- використовувати методи активізації творчості, алгоритми та спеціальні прийоми технології творчості у процесі розв'язання професійних завдань, застосовувати у своїй роботі досвід творчої діяльності інших, вміти організовувати творчу діяльність;
- формувати власний стиль професійної діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт					
	Усього	Аудиторна:				Самостійна робота
		Лекції	Семінарські	Практичні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади педагогічної майстерності.						
1. Мета і завдання курсу. Поняття педагогічної діяльності.	8	2		2		4
2. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності.	9	2		2		5
3. Інновації в системі педагогічної майстерності.	11	2		4		5
Модульний контроль	2					
Разом	30*	6		8		14
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти педагогічної майстерності.						
4. Вербальна та невербальна комунікація педагога.	15	2		6		7
5. Поняття «конфлікт» та безконфліктна взаємодія у професійній діяльності.	13	2		4		7
Модульний контроль	2					
Разом	30*	4		10		14
Усього годин	60*	10		18		28

* з урахуванням модульного контролю

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади педагогічної майстерності.

Тема 1. Мета і завдання курсу. Поняття педагогічної діяльності.

Мета і завдання курсу. Поняття педагогічної діяльності. Поняття педагогічна майстерність. Рівні педагогічної майстерності. Структура педагогічної майстерності. Складові елементи педагогічної майстерності. Здібності до педагогічної діяльності. Суспільна значущість професії педагога, його функції. Розповідь викладача як модель педагогічної діяльності. Форми педагогічної взаємодії.

Основні поняття теми: педагогічна майстерність, професійна компетентність, поняття професійно-педагогічної діяльності, структура.

Основна література: 1, 2, 3, 4. *Додаткова література:* 5, 7, 8, 9.

Практичне заняття № 1. Зміст педагогічної майстерності.

Тема 2. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності.

Поняття педагогічної техніки. Компоненти педагогічної техніки. Внутрішня і зовнішня педагогічна техніка. Способи керування психічним станом. Психічна саморегуляція. Особливості саморегуляції у професійній діяльності педагога. Культура та техніка мовлення педагога. Культура зовнішнього вигляду. Психофізична свобода вихователя та творче самопочуття.

Основні поняття теми: педагогічна техніка, психічний стан, психічна саморегуляція, психофізична свобода, творче самопочуття.

Основна література: 1, 2, 5. *Додаткова література:* 1, 2, 5, 9.

Практичне заняття № 2. Шляхи розвитку педагогічної майстерності. Самовиховання і його значення.

Тема 3. Інновації в системі педагогічної майстерності.

Сутність педагогічної інноватики. Поняття інновація у педагогіці. Аспекти педагогічної інноватики. Педагогічна творчість як вияв новизни в педагогічній інноватиці. Інноваційні освітні процеси. Формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності.

Основні поняття теми: педагогічні інновації, інноваційна діяльність, інновація, новизна.

Основна література: 1, 2, 5. *Додаткова література:* 1, 2, 7, 9.

Практичне заняття № 3. Педагогічна творчість педагога.

Практичне заняття № 4. Педагогічна творчість педагога.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти педагогічної майстерності.

Тема 4. Вербальна та невербальна комунікація педагога.

Комунікативна поведінка педагога. Професійне спілкування. Основні аспекти процесу спілкування, культура педагогічного спілкування. Мова викладача як умова педагогічної майстерності. Функції мовлення. Техніка невербальної взаємодії. Засоби невербальної комунікації.

Основні поняття теми: процес спілкування, вербальне і невербальне спілкування, комунікативна поведінка, техніка невербальної взаємодії, емпатія.

Основна література: 1, 2, 5. *Додаткова література:* 1, 2, 7, 9.

Практичне заняття № 5. Педагогічне спілкування і його функції.

Практичне заняття № 6. Стили спілкування педагогів.

Практичне заняття № 7. Невербальна комунікація педагога.

Тема 5. Поняття «конфлікт» та безконфліктна взаємодія у професійній діяльності.

Педагогічний конфлікт і шляхи його вирішення. Причини необхідності етичної регламентації професійної діяльності педагога. Алгоритм вибору стратегії поведінки в конфлікті.

Основні поняття теми: педагогічний конфлікт, професійна етика, педагогічний такт, авторитет, самовиховання, самоосвіта, саморегуляція.

Практичне заняття № 8. Проблема педагогічного співробітництва у практичній педагогіці.

Практичне заняття № 9. Педагогічний такт та авторитет педагога.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		4 курс			
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	2	2
Відвідування практичних занять	1	4	4	5	5
Робота на практичному занятті	10	4	40	5	50
Виконання завдання для самостійної роботи	5	3	15	2	10
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Максимальна кількість балів		-	87	-	92
Разом			179		
Розрахунок коефіцієнта			1,79		

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Зміст самостійної роботи студентів має таку структуру:

1. Опрацювати зміст тем за літературою.
2. Проаналізувати виконання практичних вправ в щоденнику спостережень.
3. Виконати завдання до кожної лекції (оцінюється в 5 балів).

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади педагогічної майстерності.

Тема 1. Написати есе на тему «Вияв педагогом свого «Я» у професії».

Тема 2. Розкрити питання «Постійне самоспостереження як одне з найважливіших завдань педагога».

Тема 3. Розкрити питання «Педагог як ініціатор інноваційної діяльності».

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти педагогічної майстерності.

Тема 4. Охарактеризувати моделі поведінки спілкування між педагогом та іншими учасниками освітнього процесу.

Тема 5. Визначити значення ролі медіатора в педагогічному конфлікті та хто може ним виступати.

Самостійна робота

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин	Бали
1.	Написати есе на тему «Вияв педагогом свого «Я» у професії»	2	5
2.	Розкрити питання «Постійне самоспостереження як одне з найважливіших завдань педагога»	2	5
3.	Розкрити питання «Педагог як ініціатор інноваційної діяльності»	2	5
4.	Охарактеризувати моделі поведінки спілкування між педагогом та іншими учасниками освітнього процесу	2	5
5.	Визначити значення ролі медіатора в педагогічному конфлікті та хто може ним виступати.	2	5
6.	Опрацювати зміст лекцій та додаткову літературу, проаналізувати виконані практичні вправи у щоденнику спостережень	18	-
	Разом	28	25

Критерії оцінювання самостійної роботи

Якісними критеріями оцінювання виконання самостійної роботи студентами є:

1. Повнота виконання завдання: елементарна, фрагментарна, повна, неповна.
2. Рівень самостійності студента: під керівництвом викладача, консультація викладача, самостійно.
3. Рівень сформованості навчально-інформаційних умінь (роботи з підручником, складання плану, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо).
4. Рівень сформованості навчально-інтелектуальних умінь (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, вміння виконувати творчі завдання тощо).
5. Рівень сформованості фахових методичних вмінь: низький (володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу); середній (володіння умінням вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань); достатній (уміння застосовувати набуті знання у стандартних практичних ситуаціях); високий (володіння умінням творчо-пошукової діяльності).

Рівень навчальних досягнень студентів	Оцінка	Критерії оцінювання самостійної роботи
Високий рівень	5	Завдання відзначається повнотою виконання без допомоги викладача. Студент самостійно вибирає інформаційні джерела; користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки, вирішує складні проблемні завдання методичного характеру; аналізує та прогнозує педагогічні явища; уміє ставити та розв'язувати проблеми; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності.
Достатній рівень	4	Завдання відзначається неповнотою виконання без допомоги викладача. Студент критично ставиться до отриманої інформації; наводить аргументи; зіставляє, узагальнює, систематизує інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних педагогічних ситуаціях.
Середній рівень	3	Завдання відзначається неповнотою виконання за консультацією викладача. Студент застосовує запропонований вчителем спосіб отримання інформації з декількох джерел; має фрагментарні навички в роботі з підручником, науковими джерелами; має стійкі навички роботи з конспектом; аналізує навчальний матеріал, порівнює і робить висновки, самостійно володіє більшою частиною навчального матеріалу; вибирає відомі способи дій для виконання фахових методичних завдань.
Початковий рівень	2	Завдання відзначається фрагментарністю виконання за консультацією викладача або під його керівництвом. Студент усвідомлює недостатній обсяг інформації; застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з одного джерела; має фрагментарні уявлення про роботу з науковим джерелом; демонструє розуміння отриманої інформації, розуміння висновків з певного питання; володіє вмінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу. У студента відсутні сформовані вміння та навички.
Низький	1	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. У студента не сформовані необхідні практичні вміння роботи. Більшість передбачених освітньою програмою навчальних завдань не виконано.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться в письмовій формі і містить 25 різних за формою тестових завдань. За кожен правильну відповідь на 1 тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів.

6.4. Форма семестрового контролю – залік

Семестровий контроль проводиться у формі заліку.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами проміжного контролю.

Результати заліку оцінюються за стобальною шкалою відповідно до кількості набраних балів і оголошуються на останньому занятті.

Оцінка виставляється за умови, коли студент успішно виконав усі види робіт для проміжного контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. У разі невиконання окремих обов'язкових видів робіт з об'єктивних причин, студент повинен виконати їх і прозвітуватись у строк до останнього практичного заняття. Час та порядок виконання робіт і звітування визначає викладач. Якщо за результатами проміжного контролю під час вивчення навчальної дисципліни студент набрав менше ніж 35 балів, то для одержання заліку він має пройти повторний курс вивчення відповідної навчальної дисципліни.

Перелік допоміжних матеріалів: немає.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

7. Навчально-методична карта дисципліни «Основи педагогічної майстерності» (IV курс)

Разом: 60 год., лекції – 10 год., практичні заняття – 18 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I			ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II	
Назва модуля	Теоретичні засади педагогічної майстерності			Прикладні аспекти педагогічної майстерності.	
Лекції	1	2	3	4	5
Теми лекцій	Мета і завдання курсу. Поняття педагогічної діяльності.	Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності.	Інновації в системі педагогічної майстерності.	Вербальна та невербальна комунікація педагога.	Поняття «конфлікт» та безконфліктна взаємодія у професійній діяльності.
Теми практичних занять	Зміст педагогічної майстерності.	Шляхи розвитку педагогічної майстерності. Самовиховання і його значення.	Педагогічна творчість педагога. Педагогічна творчість педагога.	Педагогічне спілкування і його функції. Стилі спілкування педагогів. Невербальна комунікація педагога.	Проблема педагогічного співробітництва у практичній педагогіці. Педагогічний такт та авторитет педагога.
Самостійна робота	14 годин			14 годин	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль	Залік				

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) література:

1. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність [Текст] : підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Карамущенко, І.Ф.Кривоноста ін.;— 2-ге вид., допов. і перероб. — К.: Вища школа. 2004. — 422 с
2. Педагогіка вищої школи: Навч. Посіб./ З.Н. Курлянд, Р.І.Хмелюк, А.В.Семенова та ін.; За ред.. З.Н.Курлянд. – 3-тє вид., перероб. І доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
3. Пихтіна Н.П. Основи педагогічної техніки [Текст]: навч. посіб. / Н.П.Пихтіна. – К.: «Центр учбової літератури». 2013. – 316 с.
4. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості [Текст]: навч. посіб. / С.О.Сисоєва. – К.: Міленіум. 2006. – 344с.
5. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності: навч. посіб. / В.М. Теслюк, П.Г. Лузан. – НАККіМ, 2012. – 304 с.

Додаткова література:

1. Амонашвілі Ш. Педагогічні притчі. Виховання серцем / Шалва Амонашвілі. – Харків: Школа, 2017. – 256 с.
2. Вагнер Т. Мистецтво навчати / Т. Вагнер, Т. Дінтерсміт. – Київ: Наш Формат, 2017. – 312 с.
3. Гаврилюк С.М. Принципи розвитку педагогічної творчості майбутніх вихователів дітей дошкільного віку / С.М. Гаврилюк // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2015. – № 2. – С 303-314.
4. Керманова Н. Творчий вихователь – скульптор самодостатньої особистості / Н. Керманова // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2013. – № 12. – С. 13-14.
5. Корчак Я. Як любити дитину / Януш Корчак. – Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. – 208 с.
6. Кіліченко О.І. Основи педагогічної майстерності: модульно-рейтинговий підхід / Автор-упорядник О.І. Кіліченко. – Івано-Франківськ, 2012. – 206 с.
7. Іщук С.В. Етика соціальної роботи. Курс лекцій [Текст] : навч. посіб. / С.В. Іщук. – Тернопіль: ТДПУ. 2008.- 59 с.
8. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування [Текст] : навч. посіб. / Т.К. Чмут, Г.Л. Чайка.- 6-те вид. випр. і доп. - К.: Знання. 2007. - 230 с.
9. Ковальчук О.Б. Діагностування результатів навчання. Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. - 153с.

Додаткові ресурси:

1. Навчальні матеріали: <http://pidruchniki.com/>
2. Методичні матеріали: <http://pedagogika.ucoz.ua/knygy/METODYCHKA-OPM.pdf>
3. Етичний кодекс українського педагога [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://myvchytel.dp.ua/index.php/uchytelska/55-etychnyi-kodeks-vchytelia> - Заголовок з екрану
4. Методичні матеріали: <https://lektsii.org/3-75185.html>